

10.6.2020

Valtion eläkerahasto

Valtiovarainministeriön kannanotto vuoden 2019 tilinpäätöksestä

Valtiovarainministeriö antaa valtion talousarviosta annetun asetuksen (1243/1992) 66 i §:n mukaisen perustellun kannanottonsa Valtion eläkerahaston vuoden 2019 tilinpäätöksestä.

Tilinpäätöskannanoton perustana ovat rahaston tilinpäätös sekä siitä annettu tilintarkastuskertomus.

Ministeriön yleisarvio rahaston tuloksellisuudesta ja tavoitteiden saavuttamisesta on **hyvä**¹. Valtion eläkerahaston sijoitusten pitkän aikavälin tuotto on ylittänyt selvästi valtion nettovelan kustannuksen. Rahaston riskikorjattu tuotto oli korkea vuonna 2019, mutta ei aivan ylittänyt vertailuindeksiin tuottoon. Rahasto on noudattanut sille asetettuja sijoitusallokaatorajoja ja toiminta on ollut kustannustehokasta. Rahaston työtyytyväisyys on säilynyt korkeana ja rahasto hallitus on edistänyt sijoitustoiminnan vastuullisuutta.

1 Arvio tuloksellisuudesta ja sen kehityksestä sekä asetettujen tulostavoitteiden toteutumisesta

VER:n tuloksellisuus on kehittynyt hyvin viime vuosina. Sijoitusten tuotto oli poikkeuksellisen korkea vuonna 2019 vahvan sijoitusmarkkinan tukemana. VER:n tuloksellisuutta tarkastellaan kuitenkin pidemmän aikavälin perspektiivistä. VER on onnistunut tuottamaan valtiolle varallisuutta myös pitkällä aikavälillä.

Valtiovarainministeriö on 3.3.2016 antanut määräyksen VER:n toiminnasta. Määräyksessä VER:lle on asetettu pitkän aikavälin tuottotavoite ja toiminnallinen tulostavoite.

1.1 Yhteiskunnallinen vaikuttavuus

Valtion eläkerahasto on saavuttanut täysin valtiovarainministeriön asettaman pitkän aikavälin tuottotavoitteen, jonka mukaan rahaston tulee pitkällä aikavälillä tuottaa enemmän kuin valtionvelan kustannus. Kymmenen viime vuoden ajalta (2010-2019) VER:n tuotto on ollut keskimäärin 4,5 prosenttiyksikköä valtionvelan keskikustannusta korkeampi.

Sijoitustuottojen ohella VER on kiinnittänyt huomioita sijoitusten vastuullisuuteen. VER:n hallitus hyväksyi syksyllä 2019 uudet sijoitustoiminnan vastuullisuusperiaatteet. Sijoituskohteiden ympäristöön, yhteiskuntavastuuseen ja hyvään hallintotapaan liittyvät ESG-kriteerit ovat olennainen osa pitkän tähtäyksen riskien ja mahdollisuuksien tarkastelua. VER ei tee suoria osake- tai korkosijoituksia yrityksiin, joiden liikevaihdosta yli 10 prosenttia tulee kivi- tai ruskoilleen perustuvasta toiminnasta tai turpeen poltosta. Periaatteissa on myös

¹ Asteikko: erinomainen / hyvä / tyydyttävä / välttävä / heikko

määritelty tavoitteet suorien osakesijoitusten hiilijalanjäljen alentamiselle kokonaisuutena.

1.2 Toiminnallinen tuloksellisuus

Toiminnallisena tulostavoitteena Valtion eläkerahaston sijoitustoiminnan tuoton tulee riskikorjattuna ylittää rahaston sijoitussuunnitelmassa määritellyn vertailuindeksin tuotto.

Riskikorjattua tuottoa mitataan Sharpen luvun avulla. Vuonna 2019 VER:n sijoitussalkun Sharpen luku oli 2.99, joka on poikkeuksellisen korkea tuotto, mutta jäi silti hieman vertailuindeksin lukemasta 3,23.

Valtion eläkerahaston sijoitustoiminnassa tulee noudattaa VM:n määräyksen mukaisia allokaatorajoja. Allokaatorajat ja toteutunut allokaatio vuonna 2019:

- osakesijoituksia saa olla enintään 55 prosenttia (toteuma 50,9)
- korkosijoituksia tulee olla vähintään 35 prosenttia (toteuma 37,3)
- muita sijoituksia saa olla enintään 12 prosenttia (toteuma 10,4)

Johdannaisten allokaatiovaikutus oli 1,3 prosenttia.

Rahasto saavutti pääosin toiminnallisen tulostavoitteensa ja sijoitusten allokaatio pysyi allokaatorajoitteiden sisällä.

1.2.1 Toiminnallinen tehokkuus

Valtion eläkerahaston toiminnan kulut ilman osakkeiden ja osuuksien myyntitappioita, pysyivät lähes vuoden 2018 tasolla. Vuonna 2019 nämä kulut olivat tilinpäätöksen mukaan 7,5 miljoonaa euroa. Toimintakulut ovat alle 0,04 prosenttia hallinnoitavan sijoitussalkun arvosta, mitä voidaan pitää kustannustehokkaana tasona.

1.2.2 Tuotokset ja laadunhallinta

Rahaston hallinnassa olevan sijoitusvarallisuuden markkina-arvo oli vuoden 2019 lopussa 20,6 miljardia euroa (18,5 miljardia euroa vuonna 2018). Valtion eläkevastuut vuoden 2019 lopussa olivat 92,7 miljardia euroa, jolloin eläkkeiden rahastointiasteeksi muodostui noin 22 prosenttia.

Rahaston sijoitusten tuotto vuonna 2019 oli 13,8 prosenttia (-3,4 prosenttia vuonna 2018). Sijoitusten tuotot olivat vuonna 2019 korkeampi kuin TyEL-yhtiöillä keskimäärin (12,1 prosenttia). Valtion eläkerahaston kymmenen vuoden keskimääräinen vuosituotto on ollut 6,2 prosenttia. Vuodesta 2001 alkaen rahaston varojen tuotto on ollut 7,4 miljardia euroa suurempi kuin vastaavan suuruisen valtionvelan keskikustannus samalta ajalta.

Rahastosta siirretään valtion talousarvion yleiskatteeksi määrä, joka vastaa 40 prosenttia valtion vuosittaisesta eläkemenosta. Vuonna 2019 siirto talousarvioon oli 1,9 miljardia euroa. Rahaston saamat eläkemaksutulot olivat 1,5 miljardia euroa.

1.2.3 Henkilöstövoimavarojen hallinta ja kehittäminen

VER:n työtyytyväisyys parantui edelleen vuonna 2019 ja on valtion keskiarvon yläpuolella. Vuoden 2019 VMbaron mukainen työtyytyväisyys oli keskimäärin 3,7 (3,6 vuonna 2018). Henkilöstön vaihtuvuus on ollut vähäistä.

2 Käytettyjen tuloksellisuuden raportoinnin perusteiden asianmukaisuus ohjauksen ja tulosvastuun kannalta sekä ministeriön kanta kehittämistarpeista

Rahaston toimintakertomus ja tilinpäätös antavat riittävän kuvan rahaston toimenpiteistä, joiden perusteella asetettujen toiminnallisten tavoitteiden saavuttamista ja tuotoksia voidaan arvioida.

3 Toimenpiteet, joihin rahaston on tarpeen ryhtyä tilinpäätöksen johdosta ja tuloksellisuuden parantamiseksi

Hallituksen tiekartassa ilmastoneutraaliustavoitteen saavuttamiseksi linjattiin, että "Valtion Eläkerahaston sijoitusten hiilijalanjälki kartoitetaan ja rahasto velvoitetaan esittämään vuoden 2020 loppuun mennessä suunnitelma sijoitusten hiiliriskiä vähentävistä toimenpiteistä".

VER:n tulee näin ollen ryhtyä kartoittamaan sijoitusten hiilijalanjälkeä vielä aiempaa tehokkaammin sekä suunnitella toimenpiteitä hiiliriskin vähentämiseksi. Tavoitteet hiiliriskin vähentämiseksi tullaan kirjaamaan rahaston sijoitustoiminnan määräykseen.

4 Valtiovarainministeriön toimenpiteet tilinpäätöksen johdosta ja tuloksellisuuden parantamiseksi

Valtiovarainministeriö asetti toimikaudelle 15.1.2019-31.12.2019 työryhmän, jonka tehtävänä oli esittää tarvittavat tarkistukset Valtion eläkerahastosta annettuun lakiin, siten että rahaston sijoitustoimintaa voidaan suunnitella pitkäjänteisesti samalla kun tasataan tehokkaasti valtion kasvavista eläkemenoista talousarvioon aiheutuvaa menopainetta. Työryhmä luovutti loppuraportin ministerille 21.1.2020. Valtiovarainministeriö valmistelee tarkistuksia VER-lakiin vuoden 2020 aikana ja VER:n sijoitustoiminnan määräyksen ajantasaisuutta tullaan tarkastelemaan VER-lakiin tehtävien tarkistusten jälkeen.

Valtiovarainministeri

Matti Vanhanen

Valtiosihteeri kansliapäällikkönä

Martti Hetemäki

Tiedoksi

Valtiovarainministeriö, rahoitusmarkkinaosasto
Valtiokonttori, tutkiahallintoa.fi
Valtiontalouden tarkastusvirasto